

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΛΕΤΣΟΣ

ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ :

- **ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ**
- **ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**
- **ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΜΕΛΕΤΕΣ :

1. ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
2. ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
3. ΠΟΙΟΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
4. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ : ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
5. Η ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΟΡΙΣΜΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Σε επίπεδο επιχείρησης, η ανταγωνιστικότητα μπορεί εύκολα να οριστεί: είναι η **δυνατότητα (ικανότητα)** μιας επιχείρησης να επιβιώσει και να αναπτυχθεί, λαμβάνοντας υπόψη τον ανταγωνισμό άλλων επιχειρήσεων για τα ίδια κέρδη (στον ίδιο κλάδο ή την αγορά). Οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται για αγορές και πόρους (ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα) και συνεπώς είναι σχετικά εύκολο να εξετάσει κανείς, συγκριτικά, την ανταγωνιστική τους θέση μετρώντας είτε μερίδια αγορών (δείκτης επίδοσης) είτε το βαθμό δημιουργίας και συσσώρευσης ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων όπως καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες, κλπ (δείκτες εισροών).

Σε μέσο επίπεδο, ο κλάδος ή βιομηχανία μιας χώρας αποτελείται από μια ομάδα επιχειρήσεων που ανταγωνίζονται όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και ως σύνολο με αντίστοιχες βιομηχανίες άλλων χωρών. Οι επιχειρήσεις στη βιομηχανία μιας χώρας μπορεί να ακολουθούν παρόμοιες στρατηγικές που καθιστούν την στρατηγική μιας εθνικής βιομηχανίας σαφώς διαφορετική από την στρατηγική μιας άλλης εθνικής βιομηχανίας. Επίσης οι βιομηχανίες μπορεί, εκτός από ιστορικούς, θεσμικούς και περιβαλλοντικούς λόγους να διαφέρουν ως προς τη δομή τους, τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των προμηθευτών και των αγοραστών καθώς και άλλα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία (δικτυώσεις, συνέργιες κλπ) που μπορούν να οδηγήσουν σε μια διαδικασία αυξανόμενης ανταγωνιστικότητας. Στο πλαίσιο αυτό ο τομέας μιας χώρας είναι ανταγωνιστικός, συγκρινόμενος με τους αντίστοιχους τομείς άλλων χωρών, εάν ως σύνολο έχει **ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα** που

του επιτρέπουν να δημιουργήσει με συνέπεια υψηλότερη προστιθέμενη αξία και υψηλότερα κέρδη (διάσταση διεθνών μεριδίων-κερδών, προϋποθέσεων / αποτελέσματος της ανταγωνιστικότητας).

Σε μάκρο επίπεδο ή σε **επίπεδο εθνικού κράτους**, η έννοια της ανταγωνιστικότητας γίνεται περισσότερο δυσνόητη. Ένα κράτος δεν είναι το ίδιο με μια επιχείρηση ή μια βιομηχανία. Τα κράτη δεν ανταγωνίζονται μεταξύ τους όπως κάνουν οι επιχειρήσεις. Τα κράτη ανταγωνίζονται μεταξύ τους στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας. Ανταγωνίζονται στο να δημιουργήσουν τις πολιτικές, να δρομολογήσουν τις διαρθρωτικές αλλαγές που είναι συνεπείς με τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, να διορθώσουν τις όποιες δυσλειτουργίες των αγορών και να δημιουργήσουν το θεσμικό πλαίσιο που ενισχύει την εμπιστοσύνη, παράγει κοινωνικό κεφάλαιο, ενθαρρύνει και διευκολύνει την επιχειρηματικότητα, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για περισσότερες και ποιοτικά καλύτερες θέσεις εργασίας, βελτιώνει τις δεξιότητες των εργαζομένων, δημιουργεί περισσότερες ευκαιρίες και ενισχύει τη συνοχή της κοινωνίας και την ποιότητα ζωής των πολιτών. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας συμβάλλει στην επίτευξη των εθνικών στόχων: η ανταγωνιστικότητα αναφέρεται στην *«ικανότητα διατήρησης και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της χώρας - αύξησης της απασχόλησης και του πραγματικού εισοδήματος, μείωσης της ανεργίας, καθώς και της ενίσχυσης των δυνατοτήτων και των ευκαιριών - εντός και εκτός των εθνικών συνόρων, υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης»*.

Ο όρος **περιφερειακή ανταγωνιστικότητα** μπορεί να προσεγγιστεί με μεγαλύτερη δυσκολία. Σύμφωνα με τον ορισμό της ΕΕ, η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως:

«η **ικανότητα** παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που ικανοποιούν τη ζήτηση των διεθνών αγορών, διατηρώντας παράλληλα υψηλά και βιώσιμα επίπεδα εισοδήματος, ή γενικότερα, η **ικανότητα** (των περιφερειών) να δημιουργήσουν, ενώ βρίσκονται εκτεθειμένες στο διεθνή ανταγωνισμό, συγκριτικά υψηλά εισοδήματα και θέσεις απασχόλησης». European Commission (1999).

Συμπεραίνεται ότι, ως ορισμός, η περιφερειακή ανταγωνιστικότητα είναι συγγενής της εθνικής ανταγωνιστικότητας. Ως εκ τούτου στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν αναφορές για χωρική ανταγωνιστικότητα (space competitiveness, Huggins, 2003). Αντίθετα ως περιεχόμενο βρίσκεται κάπου ανάμεσα και στα τρία επίπεδα αναφοράς (μίκρο μέσο και μέγρο). Συγκεκριμένα:

Η ανταγωνιστικότητα μιας περιφέρειας συνδέεται με την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της – χρειάζεται ένα σημαντικό αριθμό ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων με τη σειρά της εξαρτάται τόσο από τις επιδόσεις των ίδιων των επιχειρήσεων όσο και από το άμεσο επιχειρηματικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν και δραστηριοποιούνται. Ενώ εντοπίζονται ανταγωνιστικές και λιγότερες επιχειρήσεις σε μια περιφέρεια είναι γενικότερα αποδεκτό ότι υπάρχουν κάποιοι προσδιοριστικοί παράγοντες (τοπικοί θεσμοί, δομές, τοπική κοινωνία) σε κάθε περιφέρεια που επηρεάζουν καθολικά όλες τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε αυτήν – **περιφερειακό επιχειρηματικό περιβάλλον**.

Η περιφέρεια, ως τμήμα της χώρας, επηρεάζεται από τη μάκρο ανταγωνιστικότητα:

ο Την οικονομική πολιτική,

ο Τις κοινωνικές συνθήκες και τους θεσμούς

ο Το ευρύτερο μάκρο περιβάλλον

ο Το άνοιγμα των αγορών και την έκθεση στον ανταγωνισμό

ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Συνοπτικά θα μπορούσαμε να απεικονίσουμε τα επίπεδα της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και να παρουσιάσουμε τους προσδιοριστικούς παράγοντες, με βάση τη βιβλιογραφία, κατά το ακόλουθο διάγραμμα:

ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (ΜΑΚΡΟ ΕΠΙΠΕΔΟ)

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ, ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ, ΘΕΣΜΙΚΟΙ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ (ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ ΒΑΘΜΟ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (ΜΕΣΟ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟ ΕΠΙΠΕΔΟ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΘΕΣΜΟΙ

ΕΥΗΜΕΡΙΑ

ΕΙΣΟΔΗΜΑ – ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
<p>Βασικές υποδομές</p> <ul style="list-style-type: none">• Οδικό δίκτυο• Σιδηροδρομικό δίκτυο• Αεροδρόμια• Ιδιοκτησία (γη – ακίνητα)	<p>Δημογραφικές τάσεις</p> <ul style="list-style-type: none">• Μετανάστευση της εργασίας (ιδιαίτερα της ειδικευμένης εργασίας)• Ηλικιακή πυραμίδα <p>Εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό</p> <ul style="list-style-type: none">• Ύπαρξη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού με έμφαση στις ειδικότητες της κοινωνίας της γνώσης	<p>Επιχειρηματική κουλτούρα</p> <ul style="list-style-type: none">• Χαμηλά εμπόδια εισόδου (έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας)• Νοοτροπία ανάληψης επιχειρηματικού ρίσκου από την κοινωνία και τους εν δυνάμει επιχειρηματίες <p>Κλαδική συγκέντρωση</p> <ul style="list-style-type: none">• Ισοζύγια / εξάρτηση• Συγκέντρωση της απασχόλησης• Κλάδοι παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας <p>Διεθνοποίηση</p> <ul style="list-style-type: none">• Εξαγωγές / διεθνή μερίδια• Επενδύσεις (FDI)• Επιχειρηματική κουλτούρα και εξωστρέφεια <p>Καινοτομία</p>
<p>Τεχνολογικές υποδομές</p> <ul style="list-style-type: none">• Τεχνολογίες επικοινωνιών και πληροφορικής• Δικτύωση (διαδίκτυο, τηλεματικές υπηρεσίες)• Υποδομές της κοινωνίας της πληροφορίας <p>Υποδομές γνώσης (εκπαίδευση – κατάρτιση)</p> <ul style="list-style-type: none">• Εκπαιδευτικές υποδομές• Κατάρτιση <p>Ποιότητα ζωής</p> <ul style="list-style-type: none">• Κατασκευές – ανάπτυξη real estate		

- Φυσικό περιβάλλον

- Κοινωνικό περιβάλλον

**ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ
ΥΠΟΔΟΜΕΣ**

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

-
- Πολιτισμικό περιβάλλον
 - Ασφάλεια
 - Άλλοι παράγοντες ποιότητας ζωής

- Πατέντες
- Επίπεδα έρευνας και ανάπτυξης
- Ερευνητικά ινστιτούτα/ κέντρα και πανεπιστήμια
- Συνέργιες ανάμεσα σε επιχειρήσεις – ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια

Τοπική αυτοδιοίκηση -
Θεσμοί
Περιφερειακή εξειδίκευση
Φύση του ανταγωνισμού

ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Δημιουργία περισσότερων επιχειρηματιών

- **Άνοιγμα της επιχειρηματικότητας σε όλα τα μέλη της κοινωνίας.** Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στις γυναίκες και σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Θα πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια δημιουργίας υπηρεσιών στήριξης νέων επιχειρήσεων (ΚΥΕ, ΚΕΤΑ κλπ).
- **Άρση των εμποδίων στην έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας** (διοικητικοί φραγμοί, χρηματοδότηση, κόστος έναρξης επιχείρησης, επιμερισμός κινδύνου). Το νέο νομοσχέδιο του ΥΠΙΑΝ περιορίζει το χρόνο, και το κόστος δημιουργίας νέων επιχειρήσεων αλλά θα πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια διευκόλυνσης νέων επιχειρηματιών.
- **Κίνδυνος και ανταμοιβή.** Οι πολίτες είναι διστακτικοί στο ρίσκο ενώ πολλές φορές τα αποτελέσματα δεν είναι τα αναμενόμενα. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανάληψη ρίσκου και όπου χρειάζεται να κοινωνική ανοχή στην αποτυχία (αποφυγή κοινωνικού στιγματισμού) ή επιφόρτιση της πολιτείας (εγγυοδοτικοί μηχανισμοί, ΚΕΣΥΤ, ΤΕΜΠΕ κλπ).
- **Ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων.** Η εκπαίδευση και η κατάρτιση θα πρέπει να συμβάλλει στην ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας, μέσω της ανάπτυξης της κατάλληλης νοοτροπίας και της ευαισθητοποίησης όσον αφορά τις επαγγελματικές ευκαιρίες που προσφέρει η ιδιότητα του επιχειρηματία και των δεξιοτήτων.

2. Υποστήριξη της ανάπτυξης των υφισταμένων επιχειρήσεων.

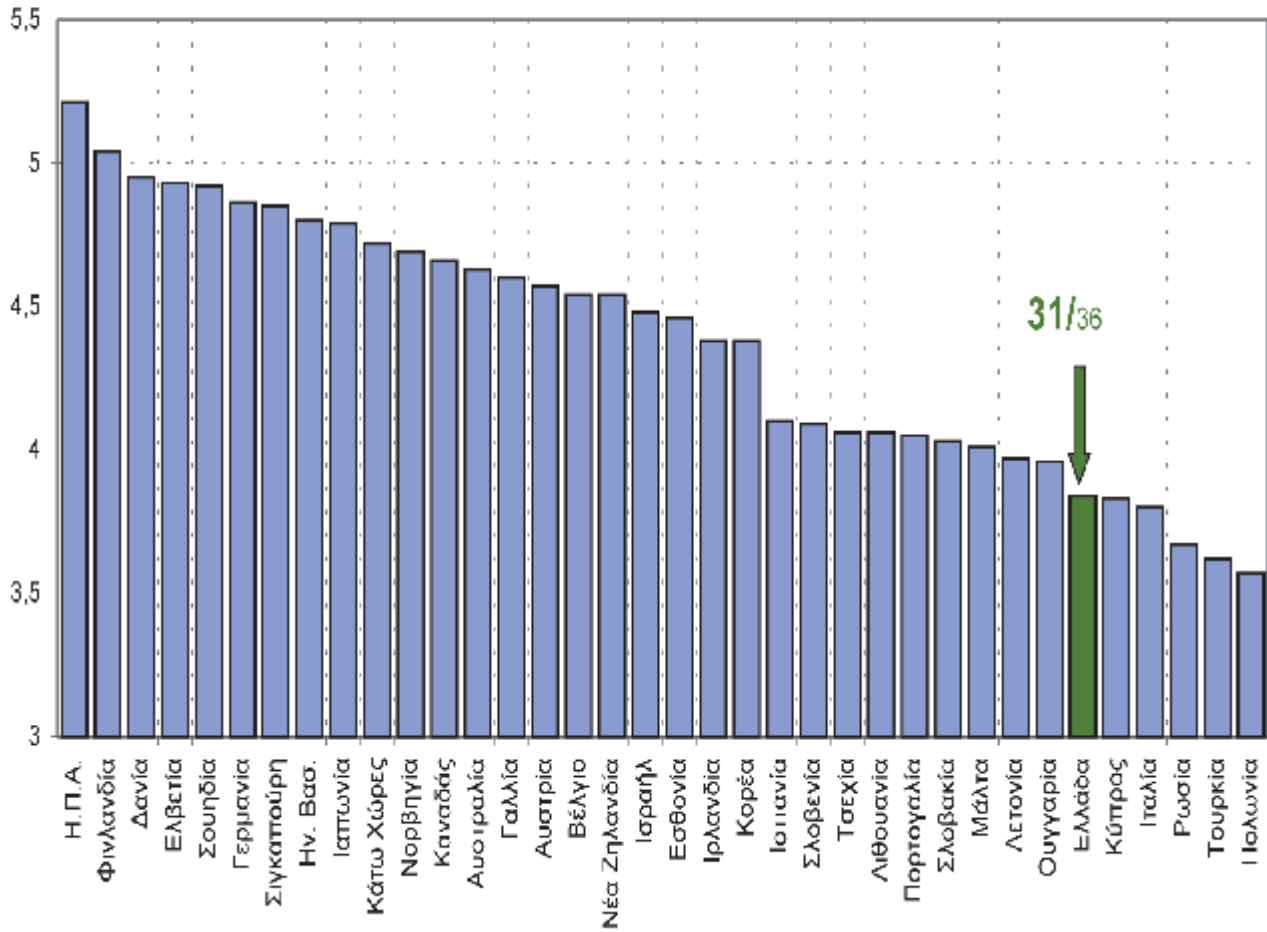
- **Κανονιστικό περιβάλλον.** Η γραφειοκρατία εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα στη διοίκηση της επιχείρησης.
- **Φορολογία.** Η λήψη κατάλληλων μέτρων μπορεί να συμβάλλει στην επιβίωση, προώθηση, και ανάπτυξη των επιχειρήσεων.
- **Πρόσβαση στη χρηματοδότηση.** Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη, αλλά πολλές ΜΜΕ αντιμετωπίζουν δυσκολίες επειδή η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένη και οι τράπεζες τείνουν να αποφεύγουν τη δανειοδότηση υψηλού κινδύνου.
- **Στήριξη των επιχειρήσεων** για την αξιοποίηση των γνώσεων και των νέων ευκαιριών. Θέλουμε οι επιχειρηματίες να έχουν εξωστρεφή προσανατολισμό, να αξιοποιήσουν καλύτερα την εσωτερική αγορά, και να αντιμετωπίζουν καλύτερα την πρόκληση της παγκοσμιοποίησης.
- **Ενδοεταιρική επιχειρηματικότητα και επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων εταιρικών συμμετοχών.** Οι επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων εταιρικών συμμετοχών αποτελούν αποτελεσματικό μέσο ανάπτυξης των επιχειρηματικών δυνατοτήτων οι οποίες διαφορετικά θα έμεναν ανεκμετάλλετες (έρευνα και ανάπτυξη, δίκτυα κλπ).

3. Προς μια κοινωνία που ευνοεί την επιχειρηματικότητα.

Ο ρόλος της επιχειρηματικής κουλτούρας είναι καθοριστικός. Επιθυμητός είναι και ο επαναπροσανατολισμός του ενδιαφέροντος και της στάσης της κοινωνίας απέναντι στην επιχειρηματικότητα. Η δημιουργία μιας κοινωνίας που να ευνοεί την επιχειρηματικότητα προϋποθέτει τη συνδρομή όλων. Πρέπει να βελτιωθεί η στάση απέναντι στην επιχειρηματική πρωτοβουλία και στην αποτυχία.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

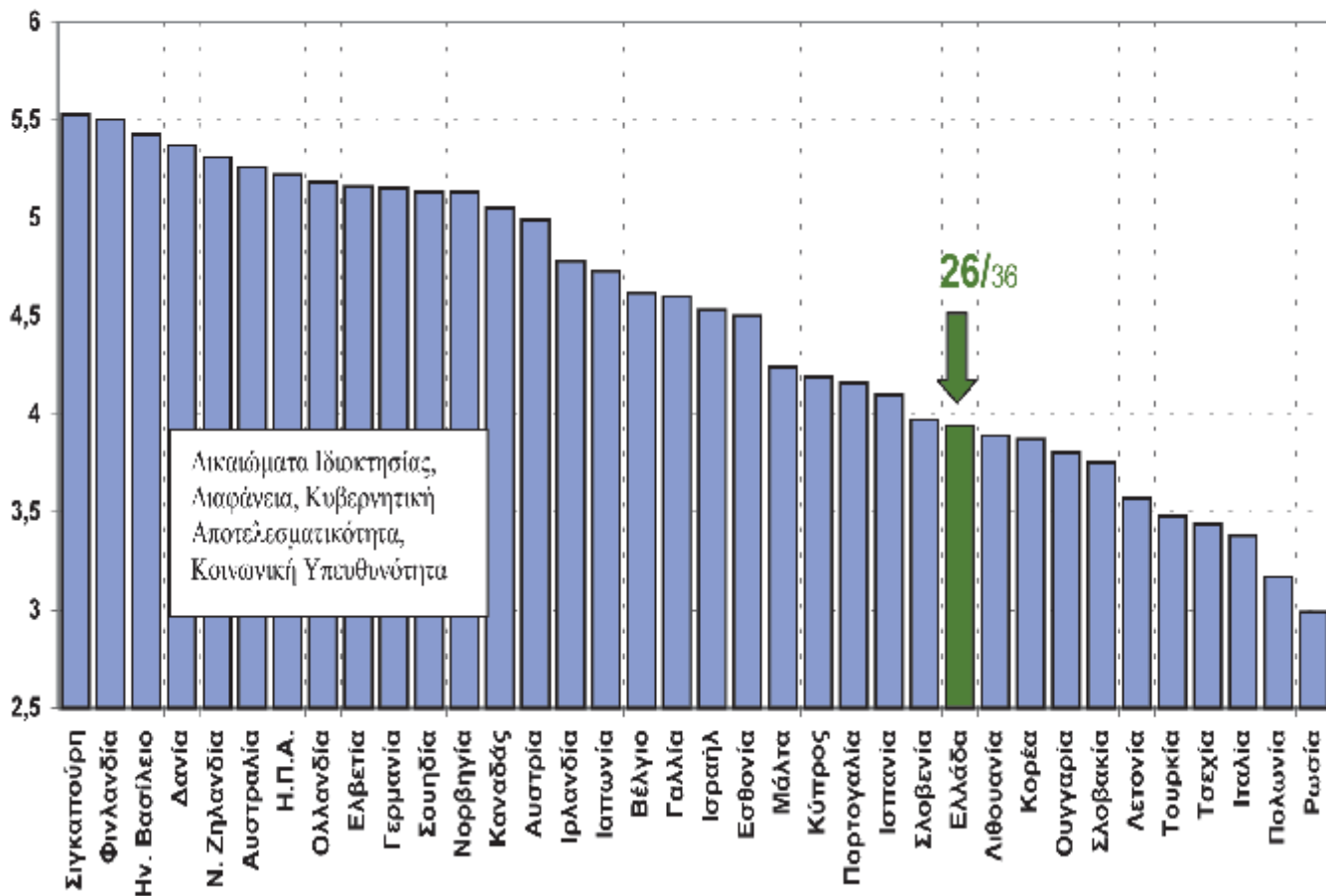
**Δείκτης Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας WEF 2004
(χώρες προς σύγκριση)**

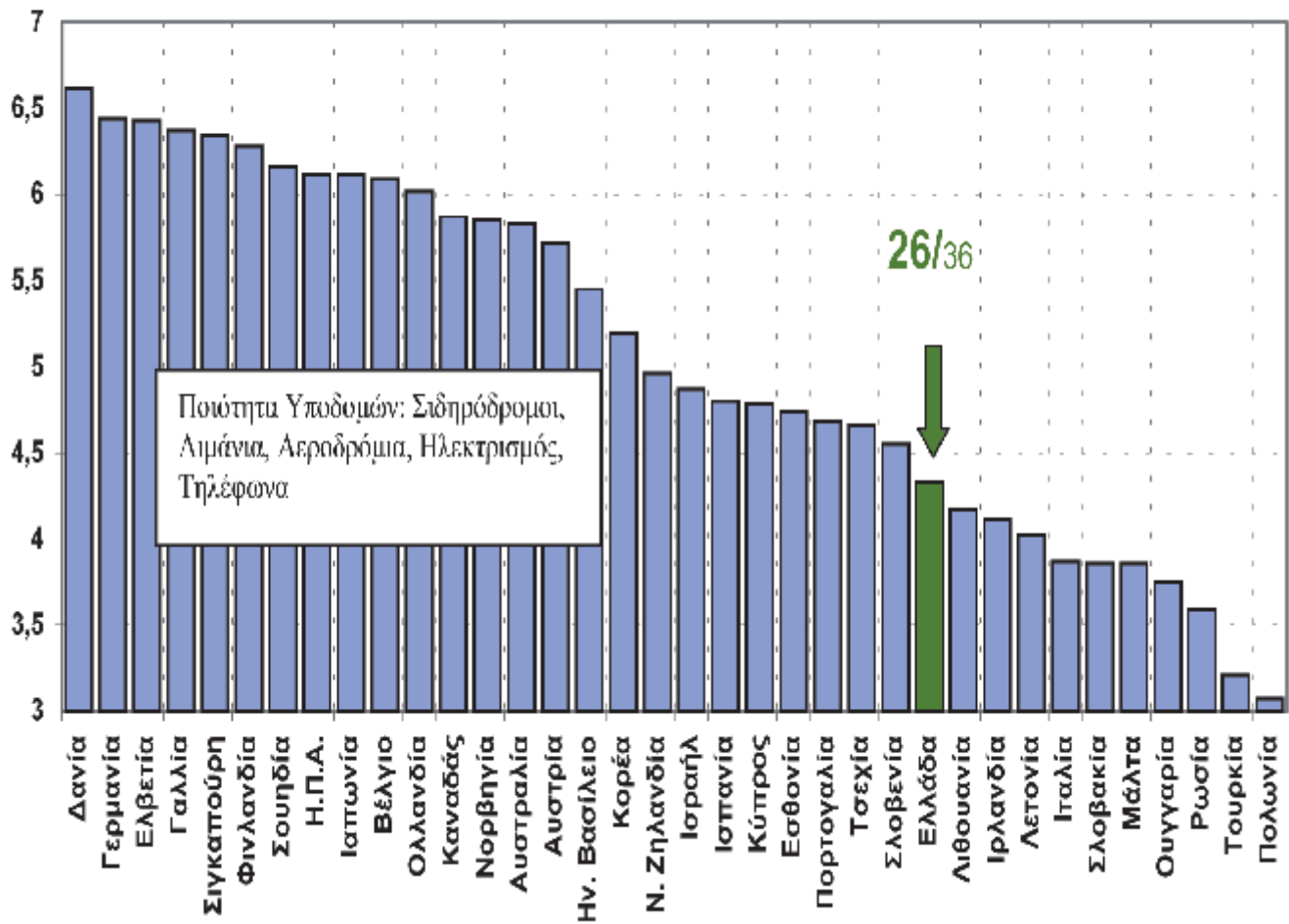
Δείκτες Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας : Κατάταξη Ελλάδας Διαχρονικά

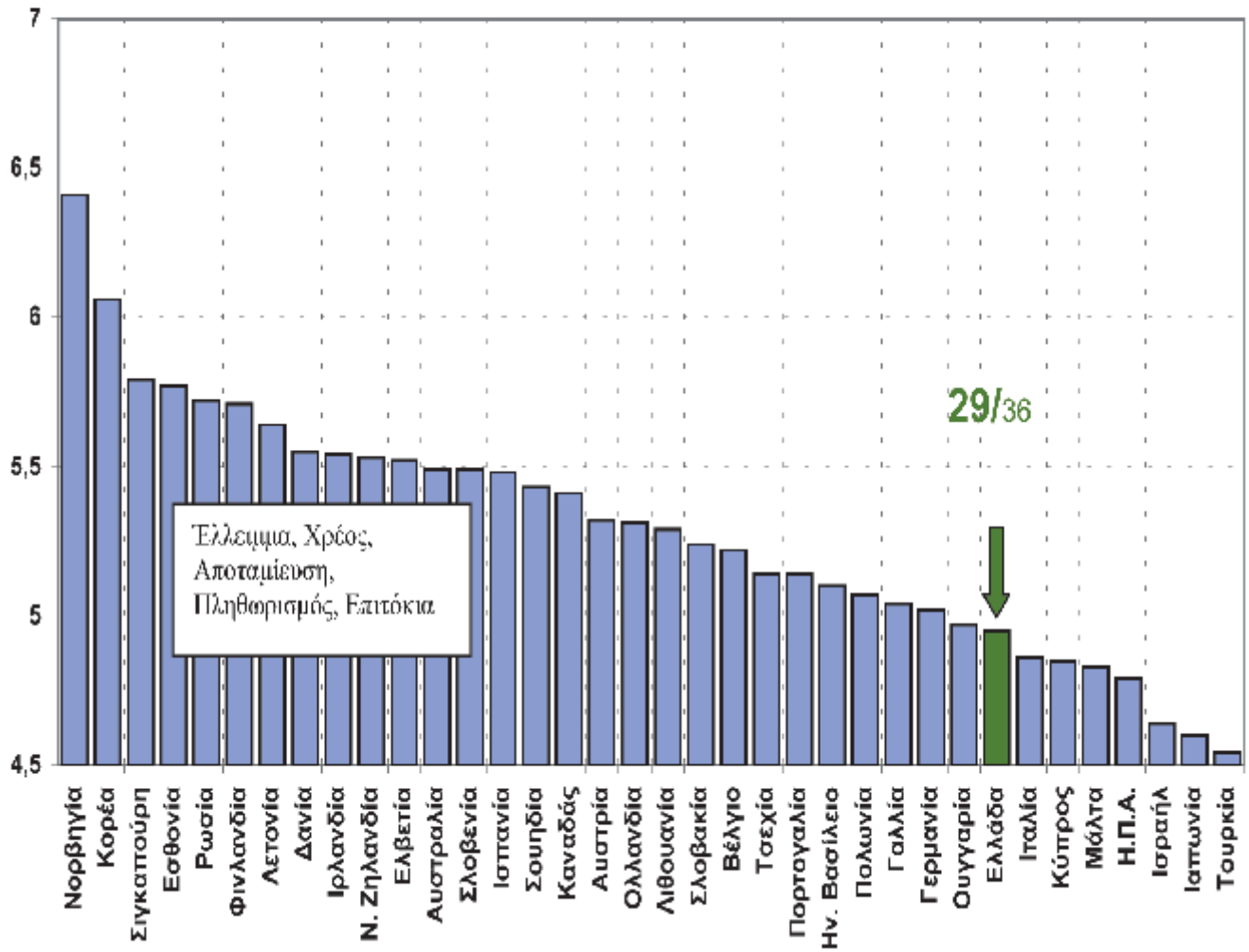
Θεσμοί (χώρες προς σύγκριση)

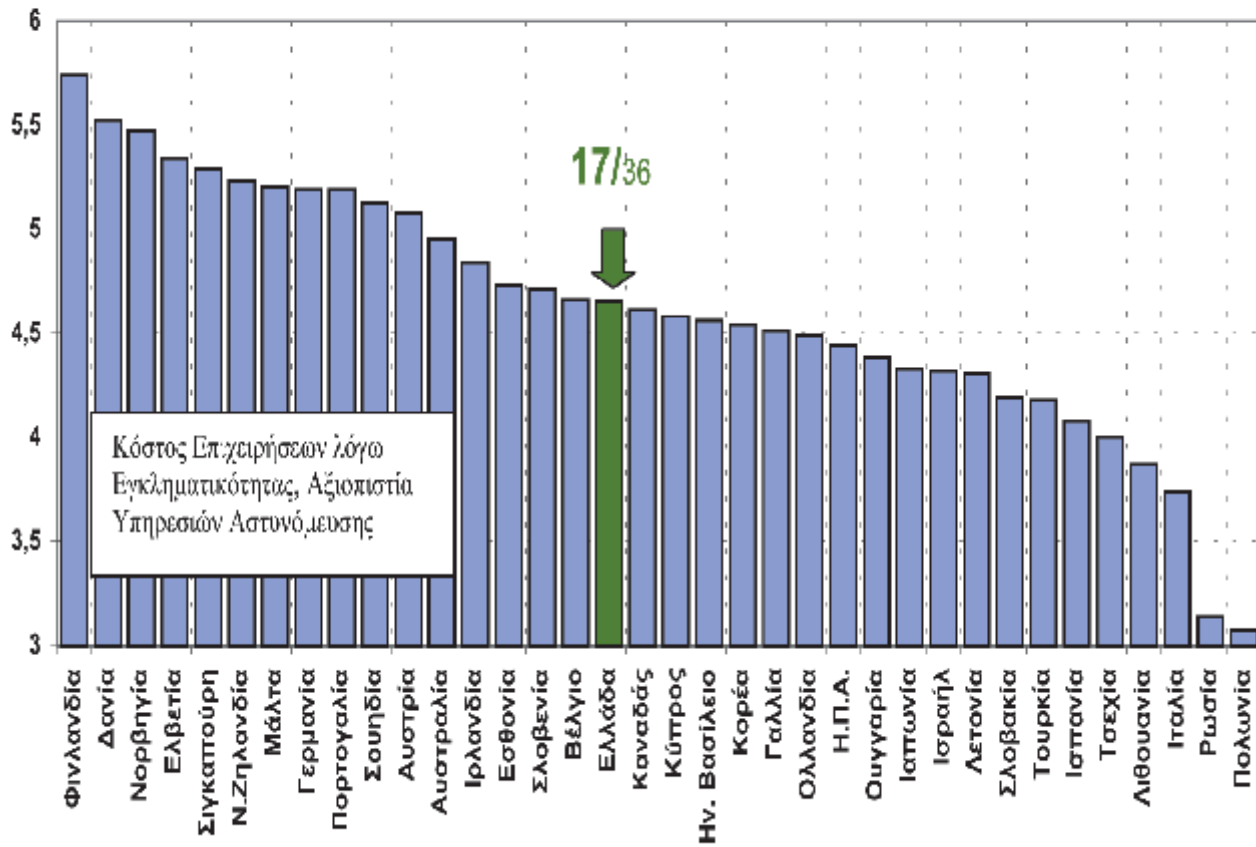
Φυσική Υποδομή (χώρες προς σύγκριση)

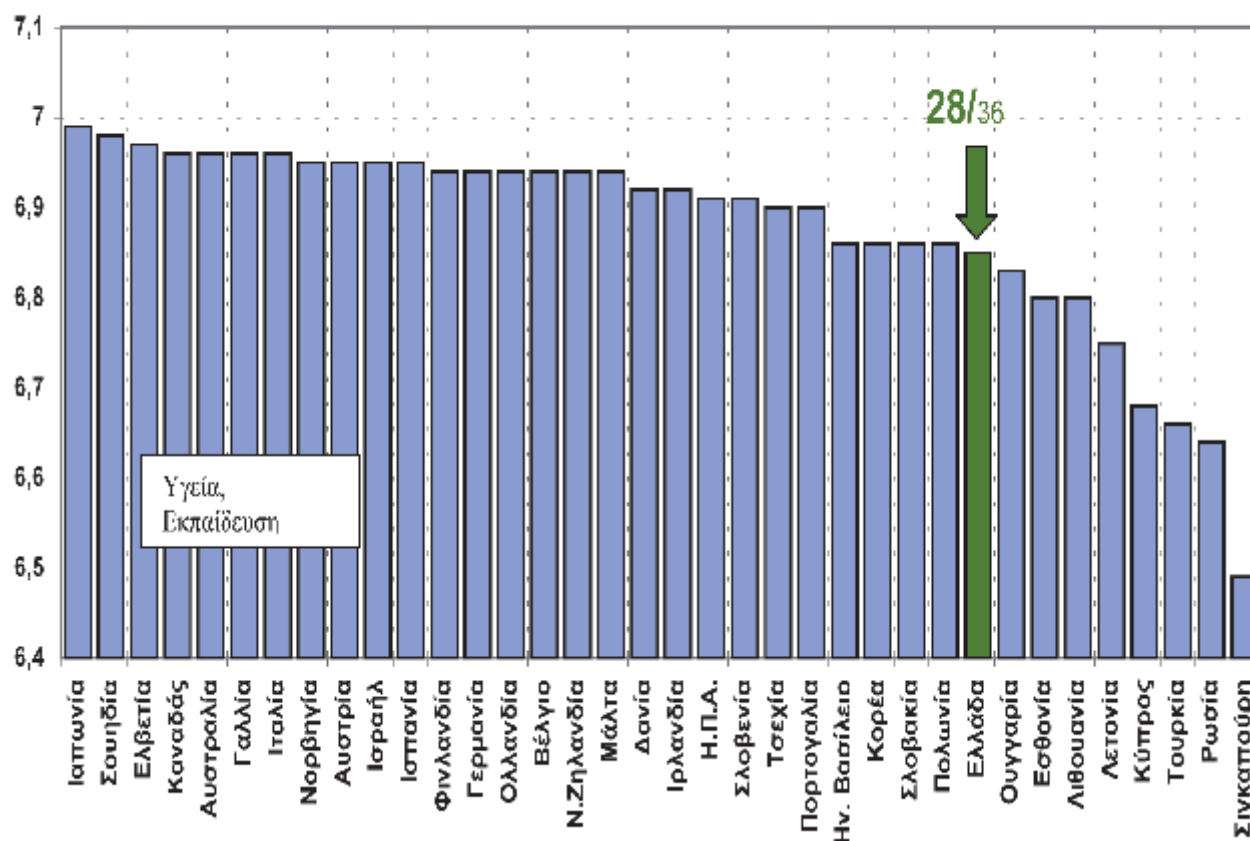
Μακροοικονομική Σταθερότητα (χώρες προς σύγκριση)

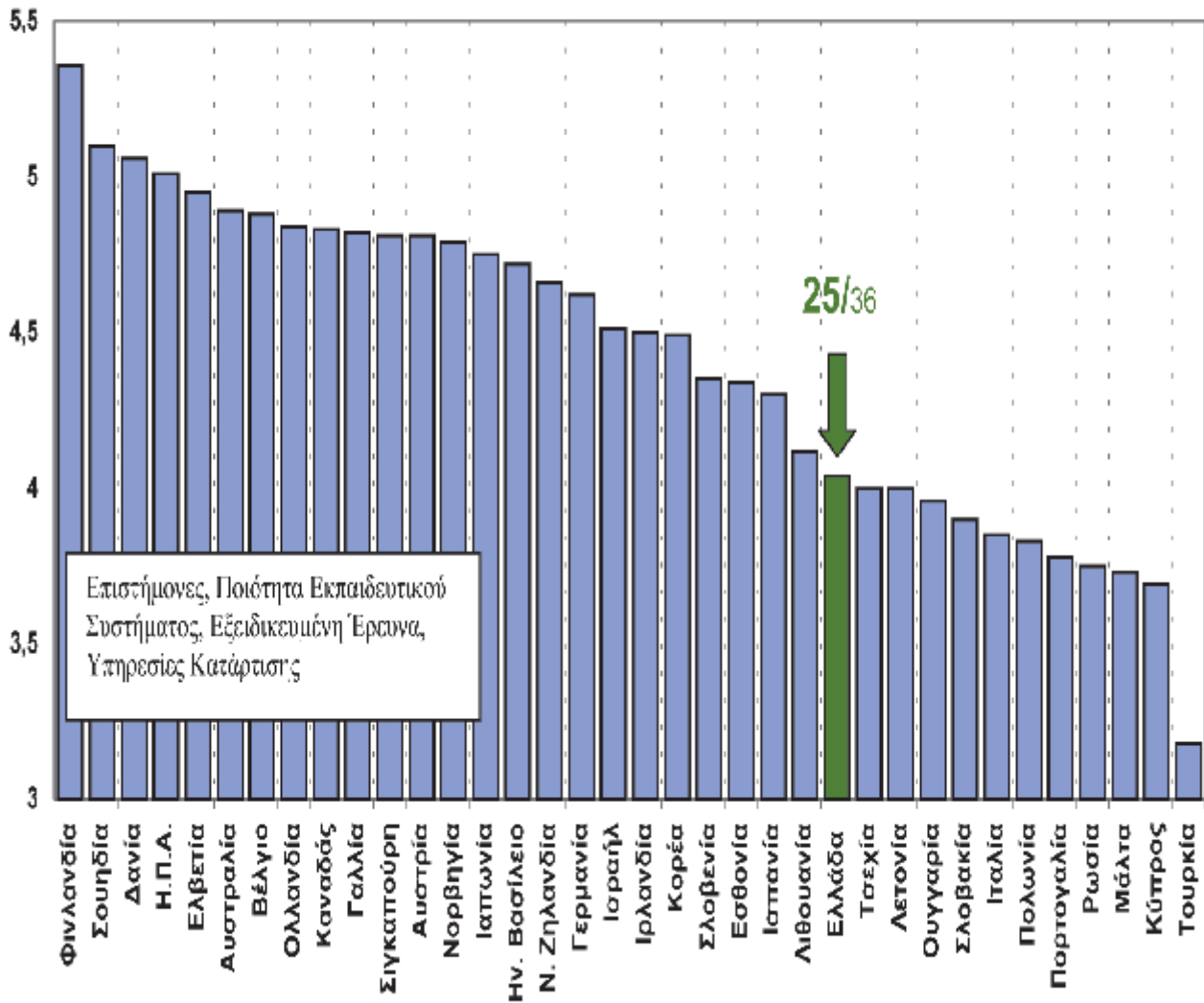
Ασφάλεια (χώρες προς σύγκριση)

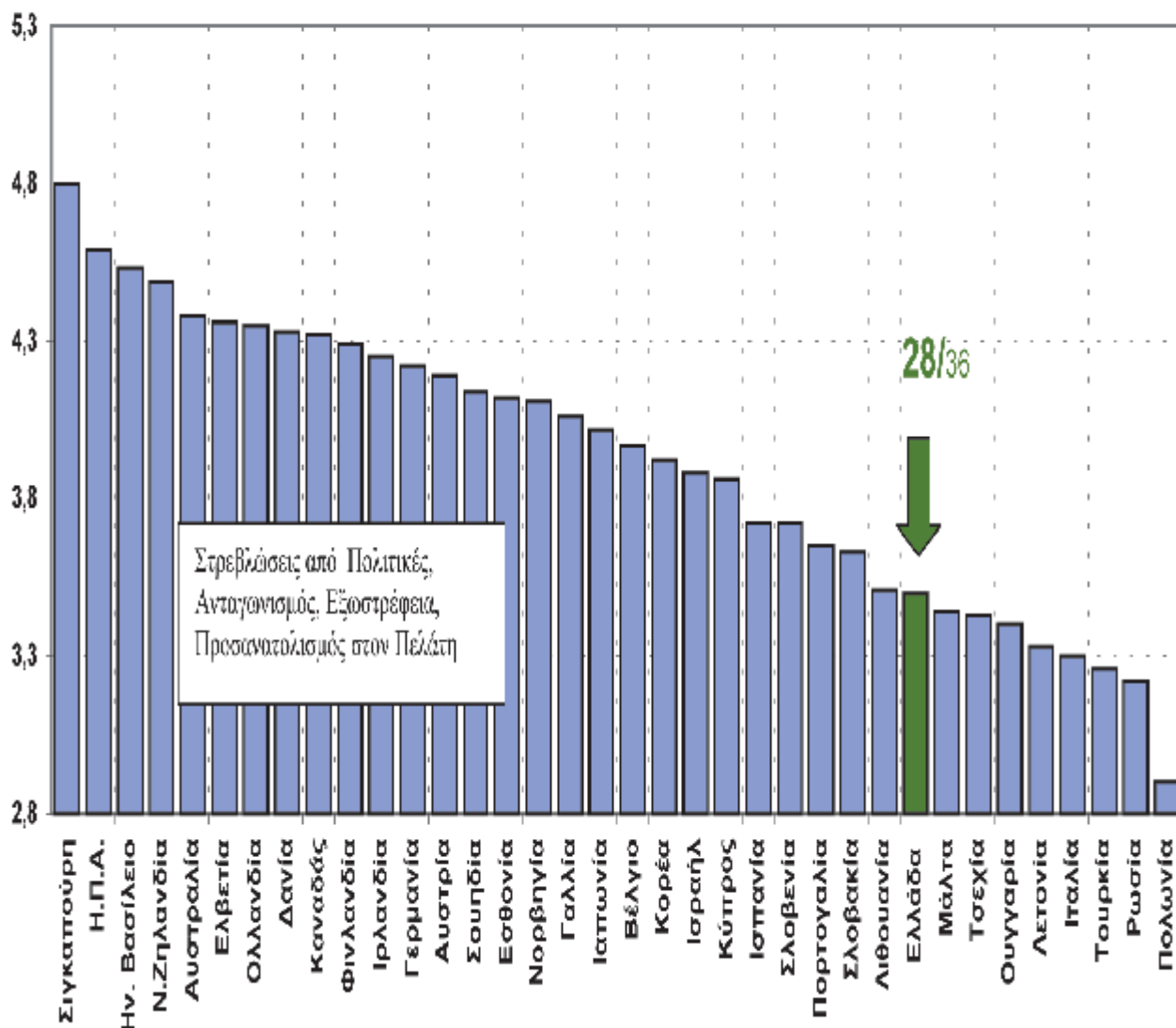
Ανθρώπινο Κεφάλαιο (Γενικά) (χώρες προς σύγκριση)

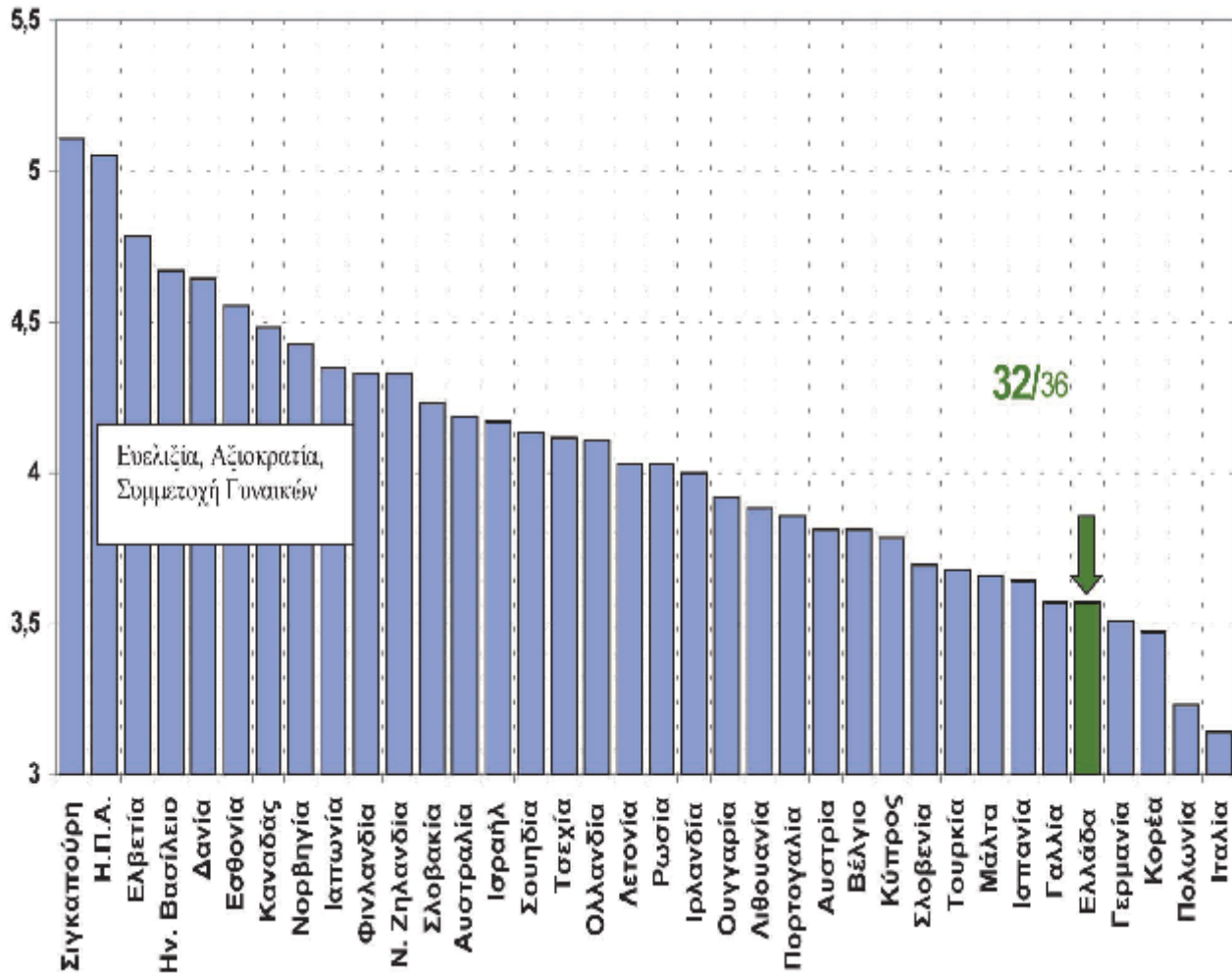
Ανθρώπινο Κεφάλαιο (Προχωρημένο) (χώρες προς σύγκριση)

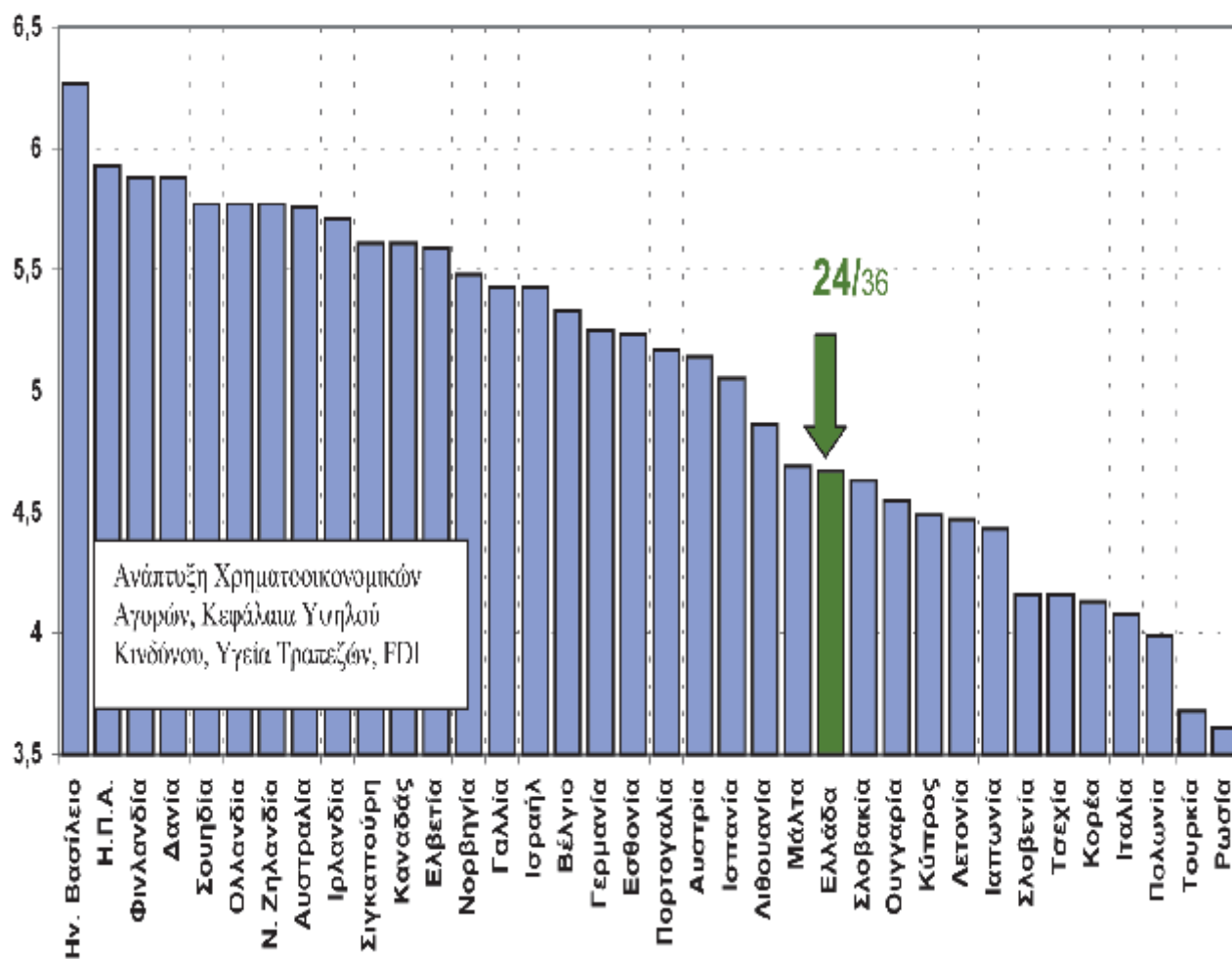
Αποτελεσματικότητα Αγοράς Αγαθών (χώρες προς σύγκριση)

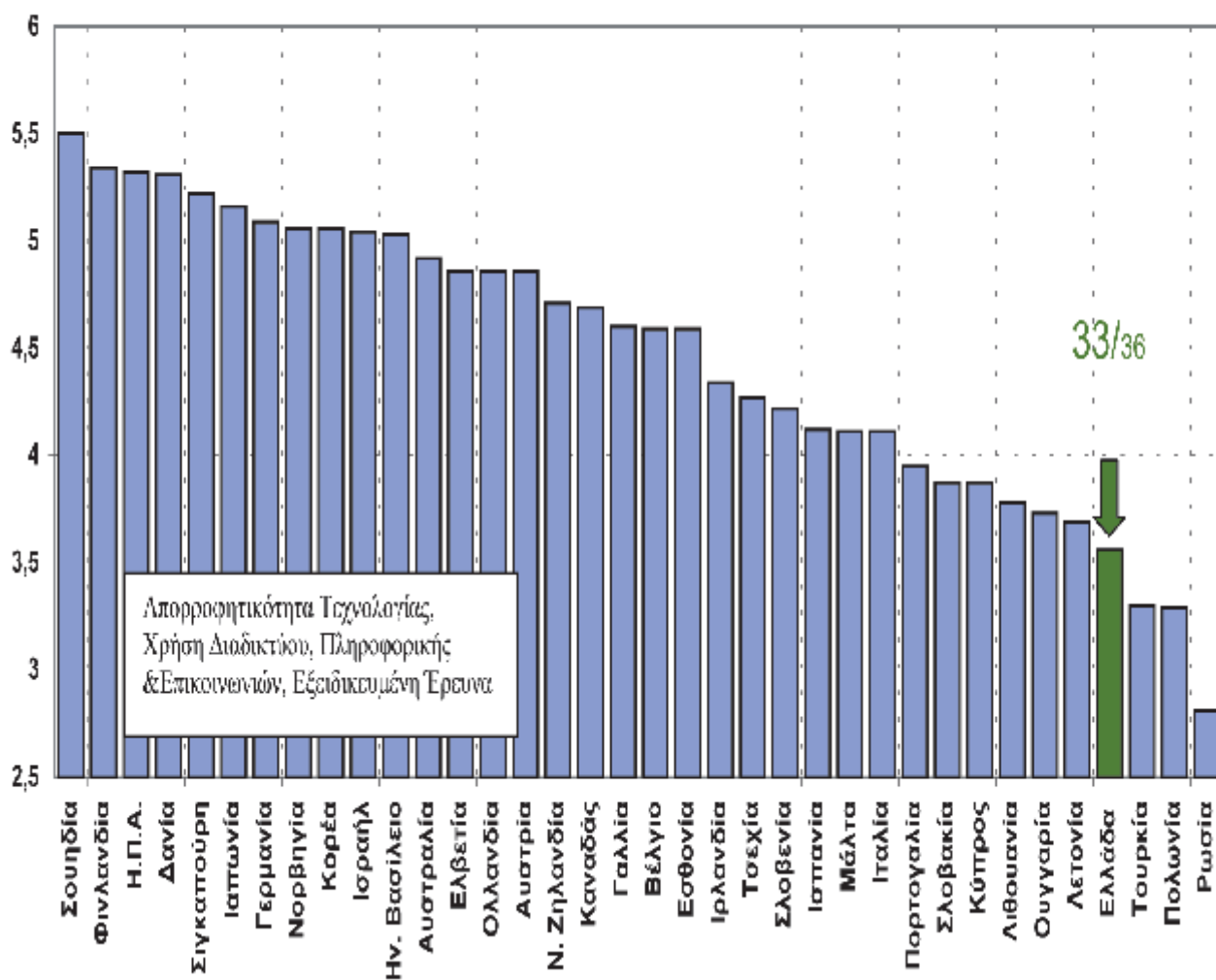
Αποτελεσματικότητα Αγοράς Εργασίας (χώρες προς σύγκριση)

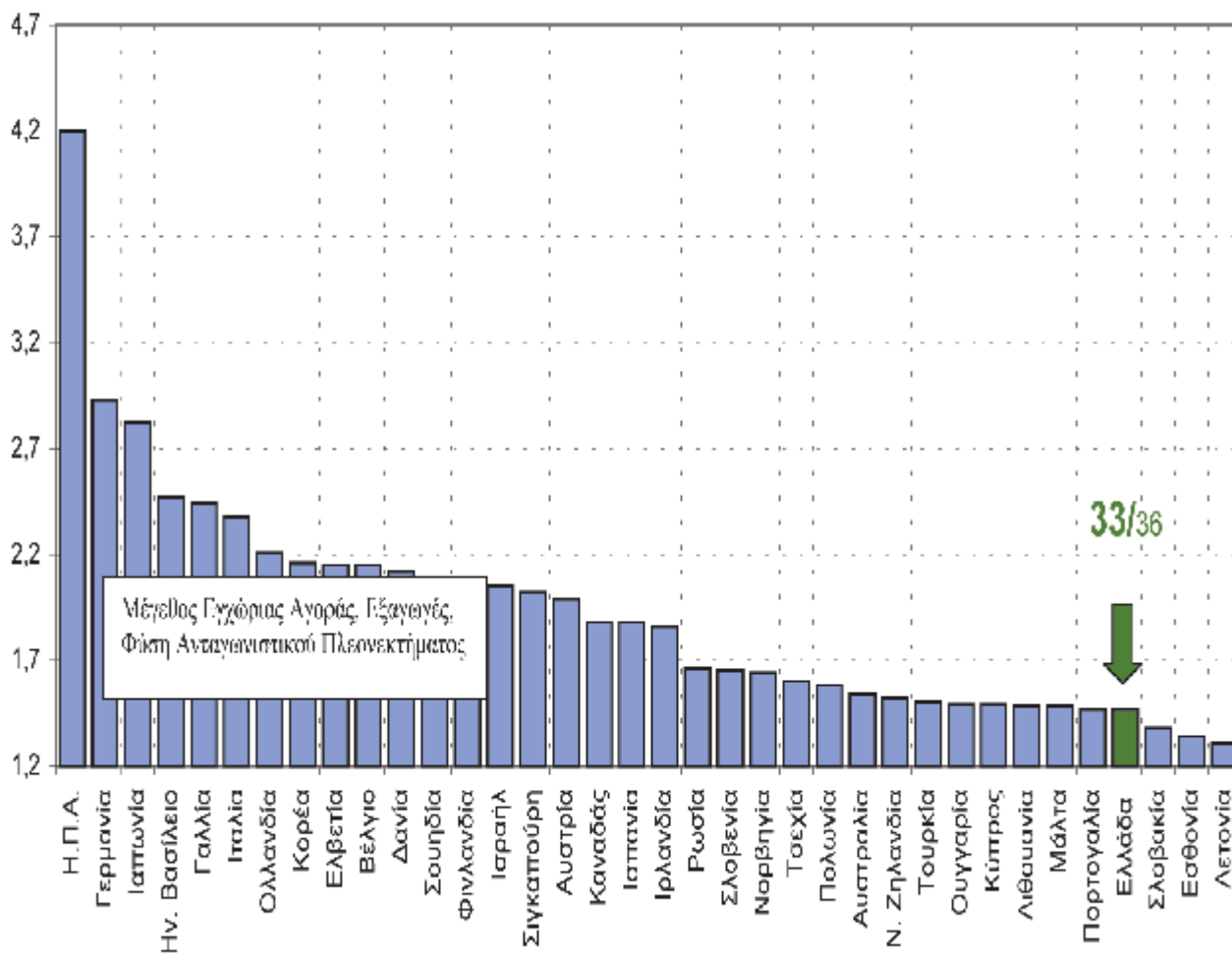
Αποτελεσματικότητα Χρηματοοικονομικών Αγορών (χώρες προς σύγκριση)

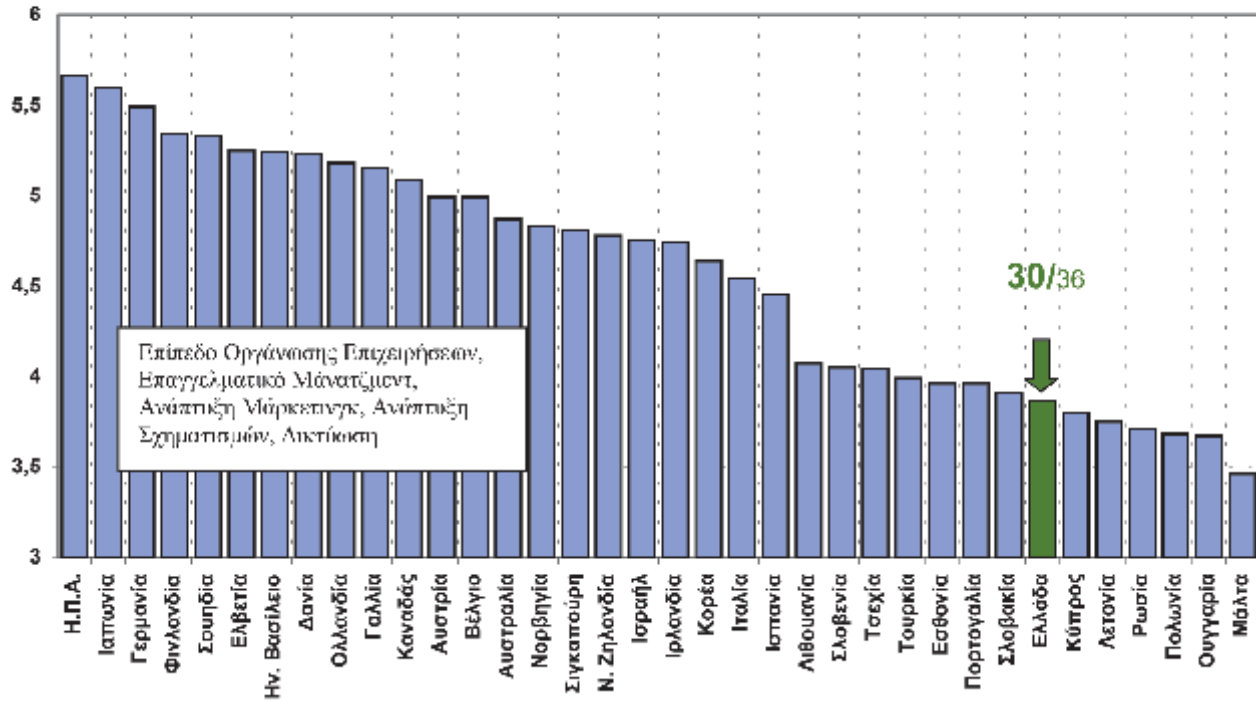
Τεχνολογική Ετοιμότητα (χώρες προς σύγκριση)

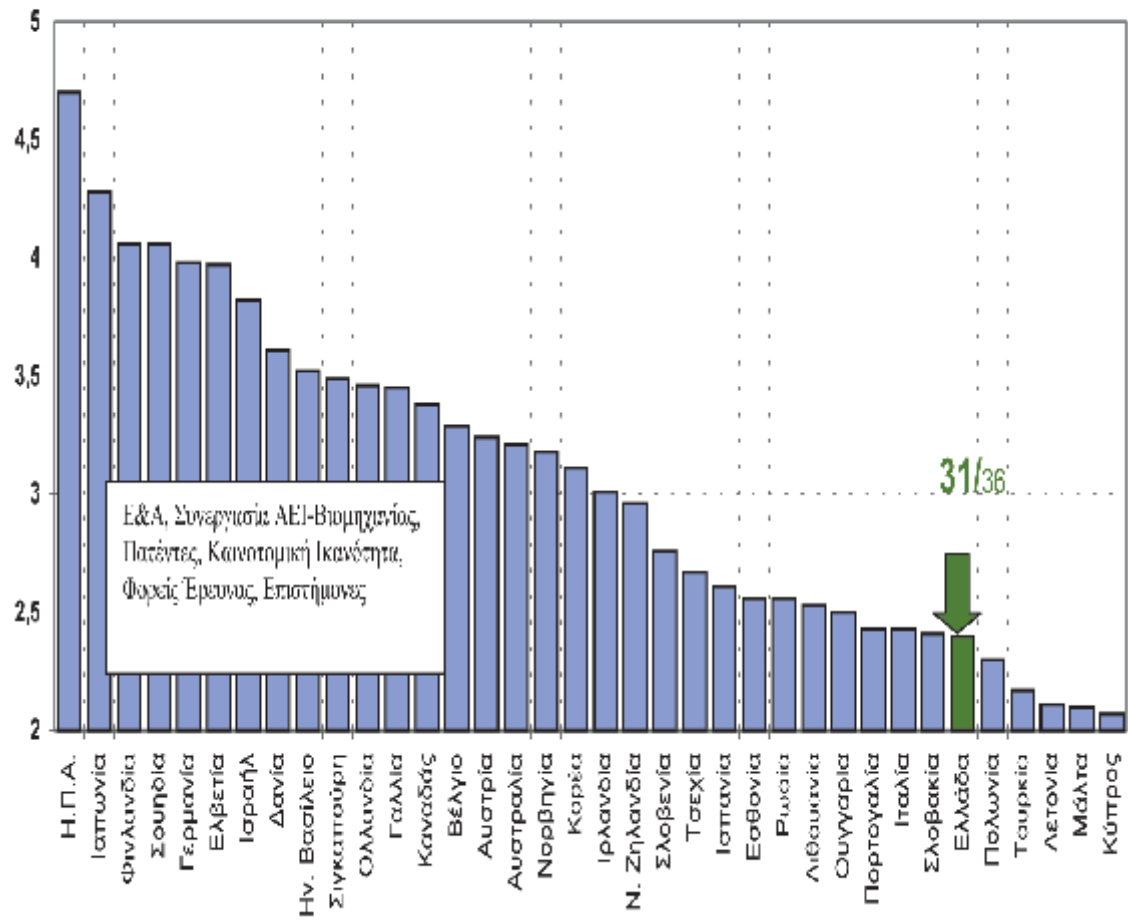
Εξωστρέφεια και Μέγεθος Αγοράς (χώρες προς σύγκριση)

Επίπεδο Επιχειρήσεων (χώρες προς σύγκριση)

Καινοτομία (χώρες προς σύγκριση)

ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η έννοια **εξωστρέφεια** είναι ένας πολιτικός όρος που χρησιμοποιήθηκε αρκετά πρόσφατα προκειμένου να εκφράσει τη διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης της χώρας με τις παγκόσμιες αγορές σε ένα πλαίσιο απελευθέρωσης και ανοίγματος των διεθνών αγορών και ανάπτυξης διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από εθνικές επιχειρήσεις. Οι εξωστρεφείς δραστηριότητες ουσιαστικά αναφέρονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες ατόμων, επιχειρήσεων ή οργανισμών που ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα και επεκτείνονται σε άλλες χώρες. Οι δραστηριότητες αυτές, οι οποίες στη διεθνή βιβλιογραφία αποκαλούνται International Business, διακρίνονται στις ακόλουθες τέσσερις γενικές κατηγορίες (Χατζηδημητρίου, 2003):

- ⌚ **Διεθνές εμπόριο αγαθών** (International Merchandise Trade): αγορές και πωλήσεις αγαθών μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρηματιών, επιχειρήσεων και οργανισμών δύο χωρών (εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών).
- ⌚ **Διεθνές εμπόριο υπηρεσιών** (International Service Trade): όπως και στην προηγούμενη περίπτωση αλλά οι συναλλαγές αφορούν παρεχόμενες υπηρεσίες όπως μεταφορές, ναυτιλιακές, ασφαλιστικές, τραπεζικές, κ.ά.
- ⌚ **Διεθνείς επενδύσεις χαρτοφυλακίου** (International Portfolio Investment): αφορά τις συναλλαγές ατόμων, επιχειρήσεων ή οργανισμών σε όλες τις αγορές χρεογράφων (μετοχές, ομόλογα, κλπ).
- ⌚ **Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις** (Foreign Direct Investment): περιλαμβάνει τη μεταφορά κεφαλαίου από μια χώρα σε μια άλλη με αποκλειστικό σκοπό τη δημιουργία εκεί μιας νέας επιχείρησης ή την εξαγορά του συνόλου ή μέρους του μετοχικού κεφαλαίου μιας τοπικής επιχείρησης. Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF, 1995), σε αντίθεση με τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου, πρωταρχικός αντικειμενικός στόχος του ιδιοκτήτη των κεφαλαίων αυτών είναι ο ολικός ή μερικός έλεγχος της τοπικής επιχείρησης και η ενεργός συμμετοχή του στη διοίκηση της επιχείρησης.

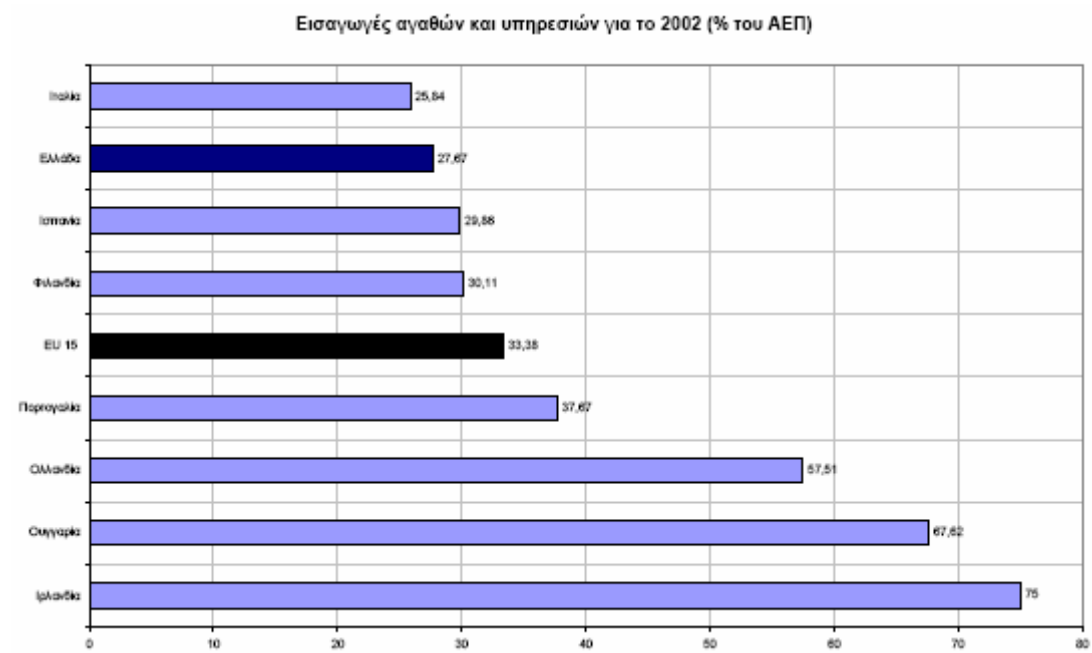
Ως εκ τούτου ο βαθμός εξωστρέφειας μιας χώρας θα εξαρτηθεί από τη βαρύτητα των διεθνών συναλλαγών σε σχέση με τις εθνικές συναλλαγές (όγκος των διεθνών / εθνικές συναλλαγές) τον τύπο ολοκλήρωσης (στις τέσσερις περιοχές δηλ. του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών και επενδύσεων) καθώς και της ποιότητας των συναλλαγών (προστιθέμενη αξία των συναλλαγών) (Dunning, 1993b).

Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος αυτών των συναλλαγών είναι ένας τύπος επιχειρηματικής οργάνωσης, η Πολυεθνική Επιχείρηση (ΠΕ, Multinational Firm). Πολυεθνική είναι μια επιχείρηση που κατέχει, ελέγχει και διαχειρίζεται πλουτοπαραγωγικούς πόρους σε πάνω από μια χώρα ή κατά συνέπεια σε τουλάχιστον δύο χώρες.

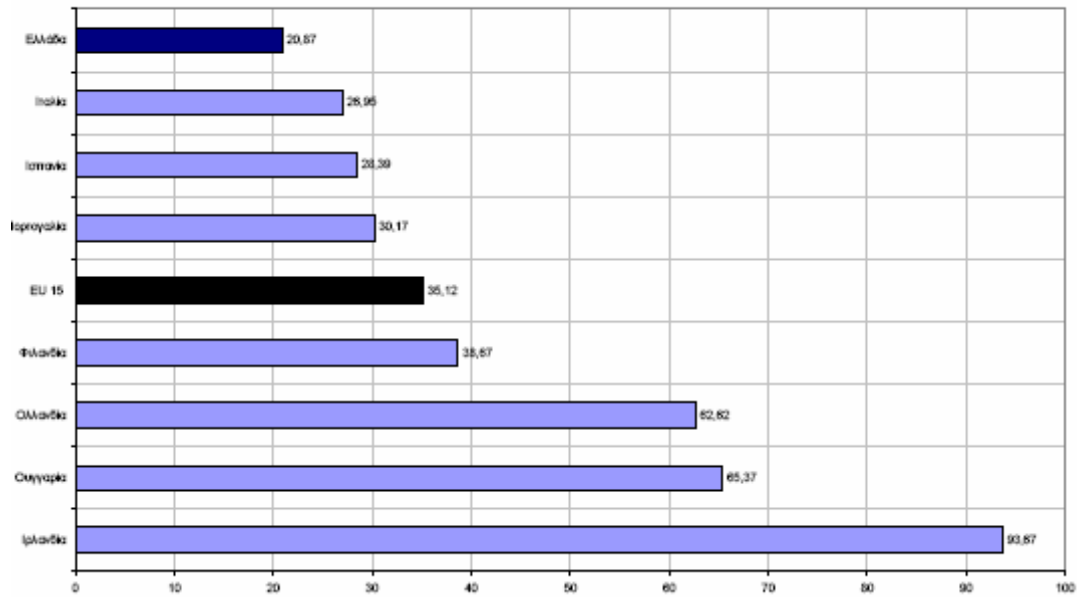
Η μία χώρα αποτελεί τη χώρα προέλευσης της επιχείρησης και η άλλη τη χώρα υποδοχής. Στη χώρα υποδοχής λειτουργούν οι λεγόμενες θυγατρικές ενώ στη χώρα προέλευσης βρίσκεται η μητρική εταιρεία.

Τα βασικά χαρακτηριστικά μιας ΠΕ περιλαμβάνουν όχι μόνο τη μεταφορά παραγωγικών συντελεστών, δηλαδή κεφαλαίου και εργασίας αλλά και ενός πακέτου συμπληρωματικών, αλλά εξ ίσου σημαντικών, πλουτοπαραγωγικών πόρων που περιλαμβάνει, δυνατότητες έρευνας και ανάπτυξης, τεχνολογία, και διοικητικές ικανότητες. Επίσης μια ΠΕ χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μια κοινής στρατηγικής. Αυτή η στρατηγική αποτελεί το συνδετικό κρίκο μεταξύ της μητρικής και των θυγατρικών.

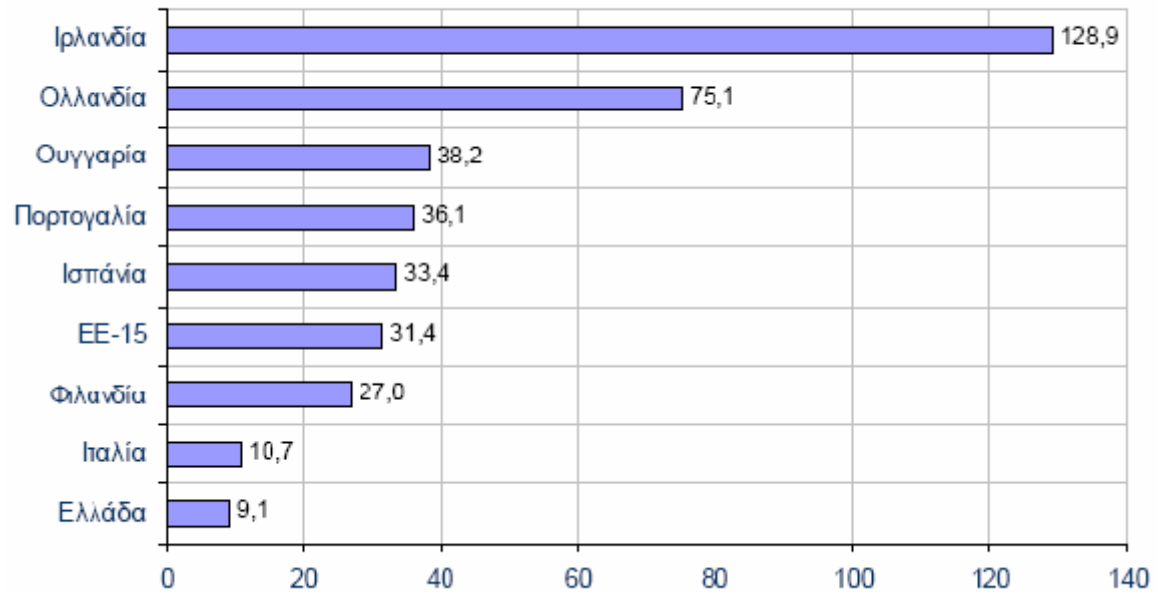
Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

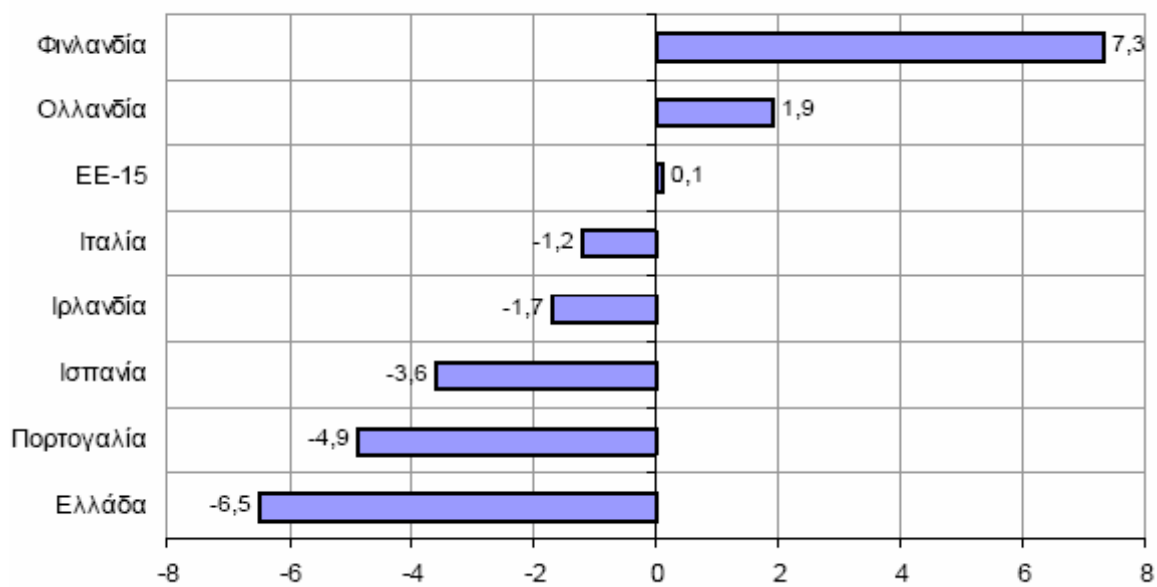
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών για το 2002 (% του ΑΕΠ)

Αποθέματα εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων (% του ΑΕΠ), 2002

Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (%ΑΕΠ), 2003

Στρατηγικοί στόχοι για την ενίσχυση της εξωστρέφειας

ΣΤΟΧΟΣ

1. Η συνεχής βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας [έτσι όπως παρουσιάζεται στις διάφορες συγκριτικές αξιολογήσεις της από τα διεθνή ινστιτούτα ώστε το 2010 να ανέβει η χώρα στην 2^η δεκάδα (θέσεις 11-20)].

Ο στόχος αυτός είναι γενικός. Θα επιτευχθεί μέσα από τους στόχους και δράσεις βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της παραγωγικότητας (βλέπε σχέδιο ΥΠΑΝ 2008) καθώς και από τους ακόλουθους στόχους και δράσεις ενίσχυσης της εξωστρέφειας

ΣΤΟΧΟΣ

2. Πρόσδωση οράματος – διαμόρφωση στρατηγικής εξωστρέφειας.

Για την ενίσχυση της εξωστρέφειας χρειάζεται όραμα, πολιτικές που να συναινούν οι κοινωνικοί εταίροι, και μηχανισμοί και εργαλεία εφαρμογής των πολιτικών. Ο επιτελικός χαρακτήρας της κυβέρνησης μπορεί να αναδειχθεί μέσα από την λειτουργία φορέων διαβούλευσης όπως το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης, που έχουν ως σκοπό να προωθήσουν σε υψηλό επίπεδο πολιτικής, στρατηγικής και κατανομής πόρων θέματα που θα άπτονται των επόμενων περιοχών:

- *Διαμόρφωση κουλτούρας διεθνούς επιχειρηματικότητας με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στους θεσμούς διαβούλευσης.*
- *Επιτελικός ρόλος Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης*

ΣΤΟΧΟΣ

3. Κατάρτιση μία συνολικής στρατηγικής της χώρας για την παρουσία της στην Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Η χώρα μας βρίσκεται γεωγραφικά σε ένα σημείο από το οποίο μπορεί να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Επιπλέον, όμως, θα πρέπει να διαθέτει μία συνεπή πολιτική αντιμετώπισης του ανταγωνισμού που θα προκύψει από την είσοδο των νέων δέκα μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό γίνεται δε ιδιαίτερα σημαντικό από τη στιγμή που πολλές από αυτές τις χώρες παρουσιάζουν επιχειρηματική δραστηριότητα ανταγωνιστική προς τις δραστηριότητες της χώρας, ενώ επιπροσθέτως οι χώρες αυτές δεν προτίθενται να εισέλθουν άμεσα στην ΟΝΕ διατηρώντας (έστω και σε περιορισμένο βαθμό) τη δυνατότητα άσκησης νομισματικής πολιτικής για την υποστήριξη της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους. Τέλος, η γενικότερη αυτή πολιτική πρέπει να εξετάζει και τη βραχυπρόθεσμη / μεσοπρόθεσμη δυνατότητα σταδιακής μεταφοράς των παραγωγικών δραστηριοτήτων που η ανταγωνιστικότητά τους εξαρτάται από το χαμηλό κόστος σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της κατακράτησης και περαιτέρω ανάπτυξης δραστηριοτήτων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας (έτσι ώστε η απώλεια θέσεων απαιτούμενης χαμηλών αμοιβών να αρχίσει να αντισταθμίζεται από θέσεις απασχόλησης υψηλότερων αμοιβών και μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας).

ΣΤΟΧΟΣ

3. Αλλαγή της διάρθρωσης των εσωστρεφών άμεσων επενδύσεων. Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης και η επαύξηση του εισοδήματος που προέρχεται από την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας υψηλότερης προστιθέμενης αξίας θυγατρικών πολυεθνικών επιχειρήσεων στη

Αλλαγή της διάρθρωσης των εσωστρεφών άμεσων ξένων επενδύσεων με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων σε δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας, σε τεχνολογίες και κλάδους αιχμής. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για την καλύτερη εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων που πηγάζουν από την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των εγχώριων επιχειρήσεων και όχι απλά στην προσέλκυση ξένων επενδυτών. Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα πρέπει να εξασφαλιστεί η συνέργια των δράσεων του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (και αργότερα και με περισσότερη έμφαση του 4^{ου}) με τις δράσεις προσέλκυσης ξένων επενδυτών (π.χ. TANEΟ με ξένους επενδυτές).

- Προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (νέες τεχνολογίες, ποιοτικός τουρισμός, κλπ).
- Στόχευση στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων σε επίπεδο βιομηχανίας και επιχείρησης,
- ενθάρρυνση των δικτύων (clusters) με τελικό σκοπό την απόκτηση συγκεκριμένου brand name - έμφαση στην περιφέρεια.
- Δημιουργία φορέων προσέλκυσης επενδυτών στην περιφέρεια.
- Συνεργασία των αρμοδίων φορέων σε διάφορα διοικητικά επίπεδα.

ΣΤΟΧΟΣ

3. Η βελτίωση της ελκυστικότητας της χώρα μας από τους ξένους επενδυτές για άμεσες επενδύσεις. Η χώρα μας να γίνει η πρώτη επιλογή για επενδύσεις που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της Ν.Α. Ευρώπης.

Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ελληνικών εταιριών που επενδύουν στο εξωτερικό μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου αλλά και μέσω της παροχής από την πολιτεία εγγυήσεων για στήριξη των βιώσιμων επιχειρηματικών σχεδίων, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια ανάπτυξης.

- **Η αύξηση του εξαγωγικού εμπορίου** και ο προσανατολισμός του σε προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας (καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες).
- **Εύρυθμη λειτουργία της Αγοράς** συνολικά καθώς και των επιμέρους αγορών, με όρους υγιούς και θεμιτού ανταγωνισμού στο πλαίσιο και σύμφωνα με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Εσωτερικής Αγοράς.
- **Επαύξηση των μεριδίων που προέρχονται από τον τουρισμό και άλλους διεθνοποιημένους τομείς της οικονομίας.** Λύση της συνολικής ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες της ελληνικής οικονομίας.